

УДК 658.589

**УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ
ПІДПРИЄМСТВА**

Т. М. ЯНКОВЕЦЬ

Київський національний університет технологій та дизайну

У статті сформовано систему управління розвитком інноваційного потенціалу промислового підприємства, обґрунтовано використання відповідного механізму, визначено зміст основних функцій процесу управління зазначеним розвитком

У сучасних ринкових умовах господарювання інновації стають вагомим чинником підвищення ефективності діяльності підприємства. Вихідною умовою успішного його функціонування з використанням інновацій є наявність та рівень інноваційного потенціалу, який необхідно розвивати для забезпечення конкурентоспроможності продукції та підприємства. Процес розвитку інноваційного потенціалу потребує відповідного управління.

Об'єкти та методи дослідження

Різні аспекти інноваційного потенціалу ретельно досліджувались у працях зарубіжних та вітчизняних вчених-економістів [1–8] та інших. Проте, на сьогодні ряд питань теоретичного та прикладного характеру стосовно розвитку інноваційного потенціалу залишаються невирішеними і дискусійними, що зумовлює доцільність подальших досліджень у даному напрямі.

Постановка завдання

У статті ставиться за мету сформувати систему управління розвитком інноваційного потенціалу промислового підприємства з використанням відповідного механізму для досягнення стратегічних конкурентних переваг.

Результати та їх обговорення

Інноваційний потенціал – це сукупність ресурсів, використання яких під впливом взаємодії зовнішніх і внутрішніх чинників із застосуванням інноваційних стратегій дає можливість створювати та впроваджувати новачі з метою досягнення стратегічних конкурентних переваг підприємства. В загальному виді інноваційний потенціал підприємства (IP) представимо у виді залежності:

$$IP = f(R, F_i, F_e, S_{inn}), \quad (1)$$

де R – ресурси; F_i – внутрішні чинники; F_e – зовнішні чинники; S_{inn} – інноваційні стратегії.

Розвиток інноваційного потенціалу визначають його формування, реалізація та нарощування. Інноваційні ресурси за рахунок ефекту синергії інтегруються у інноваційний потенціал, реалізація якого призводить до структурних та якісних змін ресурсів (їх покращання та оптимізації)[9]. Таким чином забезпечується його поступальний розвиток. Отже, інноваційний потенціал, з одного боку, інтегрує в собі ресурси, з іншого – дає поштовх до їх розвитку у подальшому. При цьому нарощування потенціалу знаходиться у площині інтенсифікації використання ресурсів, а не у збільшенні їх обсягів. Звідси сформульовано висновок про те, що на розвиток інноваційного потенціалу підприємства впливає інноваційний потенціал:

$$\Delta IP = f(IP) \quad (2)$$

Розвиток інноваційного потенціалу можливий при наявності ефективної системи стратегічного управління. Ефективність управління зазначеним розвитком підвищує застосування відповідного механізму. Під механізмом розвитку інноваційного потенціалу підприємства (МРІПП) визначено сукупність процесів (функцій управління і процедур), методів та інструментів, які використовуються для формування, реалізації та нарощування інноваційного потенціалу, що дозволяє досягати стратегічних конкурентних переваг підприємства [10, с. 159]. Формування запропонованого механізму відбувається з врахуванням принципів системності, цілеспрямованості, керованості, науковості, орієнтації на ринок, наявності зворотного зв'язку, адаптивності, відтворюваності. Функціонування МРІПП забезпечує комплексне використання системи економічних законів і принципів управління та інноваційності, а також впливає на процес розвитку інноваційного потенціалу підприємства. Основним підходом до його управління обрано системний. Запропоновано такий елементний склад системи управління розвитком інноваційного потенціалу підприємства з використанням МРІПП (рис. 1):

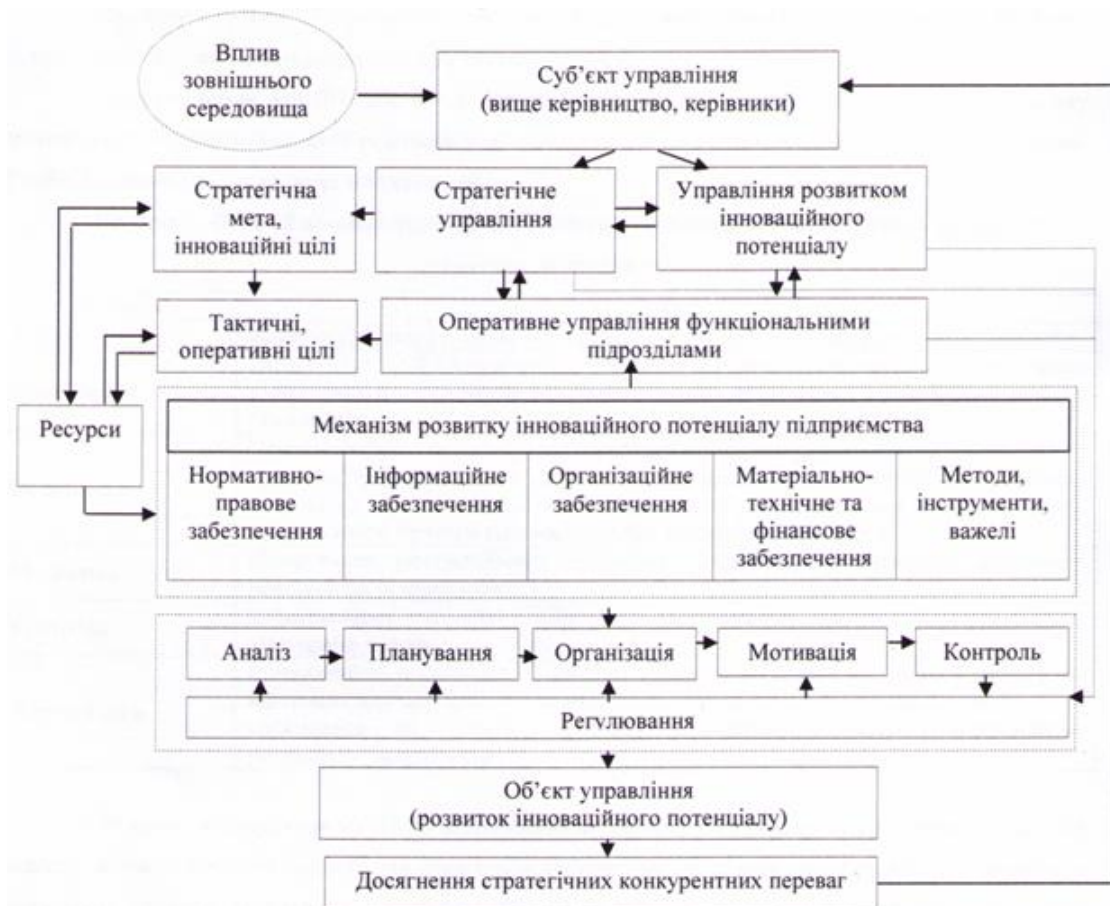

Рис. 1. Система управління розвитком інноваційного потенціалу підприємства (розроблено автором)

- суб'єкт управління або підсистема, що управляє (вище керівництво та керівники всіх рівнів, що приймають рішення у сфері управління розвитком інноваційного потенціалу в цілому та за функціональними його складовими);
- об'єкт управління або підсистема, якою управляють (розвиток інноваційного потенціалу);

- цільові настанови (комплекс цільових настанов (стратегічні, тактичні, оперативні цілі) на досягнення стратегічних конкурентних переваг);
- вхід (матеріально-технічні, фінансові, кадрові та інформаційні ресурси, що надходять із зовнішнього середовища);
- вихід (фактичний рівень досягнення стратегічних конкурентних переваг);
- вплив зовнішнього середовища (фактори макро- та мікросередовища, які змінюються в умовах ринкових відносин та чинять вплив на прийняття рішень в підсистемі, що управляє);
- механізм розвитку інноваційного потенціалу підприємства (сукупність процесів, методів та інструментів, за допомогою яких суб'єкт управління чинить вплив на об'єкт управління – складається з нормативно-правового, інформаційного, організаційного, матеріально-технічного та фінансового забезпечень, відповідних інструментів, методів та важелів);
- зворотний зв'язок (інформація про результати моніторингу досягнення стратегічних конкурентних переваг, що надходить до суб'єкта управління).

Функціонування МРІПП забезпечує безперервний процес розвитку інноваційного потенціалу промислового підприємства, який розглядається як послідовна реалізація основних функцій управління. В табл. 1 наведено склад та зміст зазначених функцій.

Таблиця 1. **Функції процесу управління розвитком інноваційного потенціалу підприємства**
(розроблено автором)

Функції	Зміст
Аналіз	Аналіз зовнішнього та внутрішнього середовищ з використанням SWOT-аналізу
Планування	Визначення місії підприємства, встановлення стратегічної мети та інноваційних цілей (стратегічних, тактичних, оперативних), формування відповідних планів та показників
Організація	Створення (або адаптація) організаційної структури управління, встановлення та делегування повноважень, доведення інформації про цільові настанови до всіх підрозділів та всіх працівників підприємства, налагодження документообігу, встановлення термінів виконання робіт, розподілення ресурсів
Мотивація	Формування мотиваційного механізму підвищення інноваційної активності працівників підприємства
Контроль	Співставлення цільових показників та фактично досягнутих в результаті виконання планів
Регулювання	Розроблення регулюючих заходів тактичного характеру у разі виявлення відхилень значень фактичних показників від цільових. Регулювання може бути спрямоване на будь-яку функцію управління розвитком інноваційного потенціалу підприємства

Метою функціонування МРІПП в запропонованій системі управління є підтримання постійного розвитку інноваційного потенціалу для досягнення стратегічних конкурентних переваг, що забезпечує можливість стійкого розвитку підприємства. Під стійким розвитком визначено керований процес безперервного функціонування підприємства у довгостроковій перспективі, що супроводжується поступовим надбанням нових техніко-технологічних та соціально-економічних якостей в умовах змін навколишнього середовища та підвищенням ефективності його діяльності.

Одним з дієвих інструментів розвитку інноваційного потенціалу є інноваційні функціональні стратегії. Під інноваційною стратегією розуміється новітній напрям (програма дій) досягнення

стратегічних конкурентних переваг підприємства. Для промислових підприємств в умовах обмеженості фінансових ресурсів стратегічні заходи для реалізації цих стратегій можуть впроваджуватися поступово в міру нарощування інноваційного потенціалу. Але реалізація інноваційних функціональних стратегій має проводитися обов'язково координовано водночас, що дозволить забезпечити позитивний ефект синергії. Для успішної їхньої реалізації формуються інноваційні програми з інноваційних проектів, яким надаються переваги за критерієм чистого приведенного доходу. Ефективність сформованої інноваційної програми оцінюється за рівнем доходності, ризику та ліквідності.

Рівень інноваційного потенціалу та ефективність функціонування МРПП загалом запропоновано визначати за стратегічними показниками: рентабельність інвестованого капіталу; економічна додана вартість; ліквідність.

Висновки

Доцільність застосування системи управління розвитком інноваційного потенціалу промислового підприємства з використанням відповідного механізму обумовлена підвищенням рівня інноваційного потенціалу та досягненням стратегічних конкурентних переваг, що забезпечує можливість його стійкого розвитку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Друкер, Питер Ф. *Енциклопедія менеджмента* / Друкер, Питер Ф.; пер. с англ. – М. : ООО «И. Д. Вільямс», 2006. – 432 с.
2. Кокурин Д. И. *Инновационная деятельность* : [монографія] / Д. И. Кокурин. – М. : Экзамен, 2001. – 576 с.
3. Фатхутдинов Р. А. *Инновационный менеджмент* : [учеб. для вузов]. 5-е изд. / Р. А. Фатхутдинов. – СПб. : Питер, 2005. – 448 с.
4. Гречан А. П. *Теоретико-методологічні основи розвитку підприємств легкої промисловості на інноваційних засадах* : [монографія] / А. П. Гречан. – К. : КНУТД, 2005. – 208 с.
5. Гриньов А. В. *Інноваційний розвиток промислових підприємств: концепція, методологія, стратегічне управління* : [монографія] / А. В. Гриньов. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2003. – 308 с.
6. Зянько В. В. *Інноваційне підприємництво: сутність, механізми і форми розвитку* : [монографія] / В. В. Зянько. – Вінниця : УНІВЕРСУМ – Вінниця, 2008. – 397 с.
7. Ілляшенко С. М. *Управління інноваційним розвитком: проблеми, концепції, методи* : – Суми : ВТД «Університетська книга», 2003. – 278 с.
8. Краснокутська Н. В. *Інноваційний менеджмент* : [навч. посібник] / Н. В. Краснокутська. – К. : КНЕУ, 2003. – 504 с.
9. Янковець Т. М. *Обґрунтування взаємозв'язку стратегічного управління підприємством й інноваційного його розвитку* / Т. М. Янковець // *Проблеми науки*. – 2009. – №6. – С. 26–32.
10. Янковець Т. М. *Формування механізму розвитку інноваційного потенціалу підприємства* / Т. М. Янковець // *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Збірник наукових праць*. – Київ. – 2011. – № 4 (60). – С. 159–163.